

ט' ט' ט'

פרק ט' עין פיה

אכן גם אהבת ה' תורה כזו מסוגלת להבהיר את האדם על דעת קונו [ועי' בדברינו פרשת קרח יז:ו], אם איןנו מעביר מלבו את "אותו יציר הרע". והיינו שכפי שתתגadel האהבה אצל האדם ורצוינו ליכנס לפנים משורת הדין, בג' שעומתו יתגדל החיבת להמליך מרבו ובעל עצתו לשמעו אם דבר זה הוא רצונו יתי אליבא אמת, וכדברי חז"ל (ת"ו:כ שם) מה תיל "בני אהרן" שלא חלקו כבוד לאחxon ופמי הראביז' ליטול ממן עצה, "נדב ו/ ואביהוא" לא נטל עזה ממש, "איש מחתמו" איש עצמו יצא ולא נטל עזה זה מזה, ע"כ ומכיון שלא נתיראו ולא חששו ליטול עזה לדעת אם זו היא הדרך אהבתנו, נפיק חורבא מיניה.

וענין זה יהל אויר לפרש נוסח התפלה "וכךם את יצרנו להשתחובך לך", שכוארה קשות הרי כבר התפלנו "ויאל תשלט בנו יציר הרע וכו' ודבקנו ביציר הטוב", וא"כ מה הכוונה בתפלה כפיית היציר אלא ודאי הכוונה על היציר הטוב אל שעריך להשתחוב להקביה, שביאור עין "יצר" הוא נח היצירה שנطبع בה אדם, והוא התכוונה הדוחפת את האדם בלי סיפוק, וה"יצר" הללו דוחף בין גשמיות כדכטיב (קහלת ה,ט) "אהוב בסוף לא ישבע בסוף" בפשותו, ובין בג' ברוחניות כמו שדרשו חז"ל (מכות י) אהוב מצוות לא ישבע מצוות. ולפיש"ג גם היציר הטוב ציריך כפייה שלא יביאנו גודל אהבותו לעבור על רצון ה' וככ"ל.

על דבר זה קל יעקב אפס של שמעון ולוי (ויחי מטו,ז), שבמעשה שכם אף שכונתם היה רציה למחות על החילול ה' הנורא שכזונה עשו אחותם דינה, מ"מ היתה להם ליטול עזה ממורה דרכם יעקב אביהם לדעת אם זהו כامت רצון ה', שימוש כביד ה' לא הותרה הרצועה. ועל זה אמר להם יעקב ע"ח מט,ה'ז) "שמעון ולוי אחיכם" כשהיו "אחיכם" – אחיכ דינה, בהנקם בזיהונה, אז "כל חמש מכוורותיהם" וברש"י אומנות זו חמץ הוא בידיהם, עכ"ל, אהבה בלי מעוצר גורם שככל ו/ אחד ואחד יעשה כפי רגשי לבבו, ואין זו דרך ישראל ודרך התורה.

ולאיך גיסא מצינו שפנהח נמלך במשה קודם שעשה מעשה (כבדי רב סנהדרין פב), ועליו אמר קונו (במדבר כה,יא) "השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי", בג' חמתה מעל הרא הרצואה היא טעיף של אהבה רבה שהקנות הרצואה היא המעכוב מלפעול עד שנוטל רשות מרבו [ועי' ספרי פרש נסח ברכיה פסקא שמתי].

(ט'ו) געאנט געאנט
ב' מאן געאנט

(ט'ו) ויאמר משה זה הדבר אשר כזה ה' תעשו וירא אליכם בגודך ה'. ובתורת הבנים אמר להם משה לישראל אותו יער הדע העבורי מלביכם, ואז וירא אליכם בגודך ה'. וצריך לבאר מהו "אותו יציר הרע".

ונראה שהכוונה על אותו יציר הרע של דילוג על פרטי הדינים והמצוים מתוך רוב אהבתו, בבחינת "אהבה מקללת את השורה" ע"י בראשית רבה פרשה נה,ח), כי אהבה בלי מצומי היראה עלול ליפק מיניה חרובה. مثل כמה הדבר דומה לאמא אהבתה בנה אהבה עזה, ובಹמלא להב בגודל אהבה חובקת אותו לתיקת הכל בחה עד שחונקת את התינוק, אשר המדה המייחדת דייקה להאם – אהבתה העזה לבנה – הנפכה לשיחנית מחמת שלא שמה רSEN להרגשותיה, ושלילות הצטוצים גרימה ללבבנית האהוב בעין זה נמצא בעניינים גנטיגטם, שאהבה בלי ויראה תוכל לעבור על בדותיה עד כדי שיבא האדם לידי מיתה.

ובענין זה היב מתטא של גוד נאיבנה, שמרוב אהבה נכנסו להקריב קטרות לפני ה' אשר לא צוה אוטם (ג,א), וכמאמր זיל בת"ו:כ [מכילתא זמילאים על פסוק (ג,א) "ויקחו בני אהרן"] אף הם בשמחתם כיוון שראו אש חדשה עמדו להוציא אהבה על אהבה, ע"כ. ופלטנטומים שכתבו חז"ל ע"י ויק"ר פרשה יב ועירובין סג) על מיתתם [שתיין יין הוי, מוריים הלכה בפני רבעם הין, ועוד] אין אלא בטויים לרענן זה של פרצת הגדיים מחמת רוג אהבתה וחרוץן להתקרב.

אל הקב"ה, שהרי מקרה מפורש שסיבת מיתתם הייתה "בקרבתם לפני ה' וימתו" (אחריו טז).)

וזהו מה שאמרו חז"ל (ויק"ר פרשה יב,ב והובא ברש"י יג) שאמר משה לאחנן, אחיכ בסיני נאמר לי שאני עתיד לקדש את הבית הזה ובאדם גדול אני מקדשו, והייתני סבור שמא או כי או בך הבית הזה מתקדש, וכעכשו כי בניך גדולים ממוני וממקך, עכ"ל, אשר כל העובר יתמה על החפץ במא הוי גוד ואביהוא גודלים ממש ואחרון. אל שגדלותם ומעלתם אץ היהתה בעין אהבתה, שמי אוחבים את ה' אהבה נמרצת בלי תכליות ובלי גובל, מה שאין כן אהבת משה ואחנון את ה', שהיתה מוגבלת ונמושעבדת לרצון ה'.

(2) סעם

ולאור זה יובן מה שתקנו לומר בנוסח התפלה "לפניהם נעבד ביראה ופחד" בליל ש"ק רוקא, כי מכיוון שיש שפע אהבה ועווג שבת, וכן נקראים בני ישראל ביום השבת "עם מדושני עונגgi", על כן צרכיכם בקשה מיוחדת שנזכה ליראה ופחד, שלעומת גודל האהבה זוקקים אנו לנודל היראה להגבילו ולצמצמו. נמצינו למדים, שיצר הסוב שאינו משועבד לצזוי hi יכול להתחפש ל"יצר הרע". ולאה אמר משה לישראל "אותו יציר הרע העבירו מלבכם" ותעשו כל הקירובים וההגשות אך ורק על פיה של halacha ודקוקה, ואז "וירא אליכם כבוד hi".

ו' ומאיש נאמן שמעתי شبעל נפש החיכים נמלך אצל רבינו הגראי קודם פתיחת ישיבת ואלאזין ליטול רשותו על רعيונו ליסד בית מדרש בצרות היישובות של דורות הראשונים, והגר"א לא חזק אותו בתקיפות, וכיוצא בכך נפש. לאחר זמן מסוים בהפרש שנים שאלו הגראי לתלמידיו אם כבר פתח את הישיבה, ותמה עשי ואמר הרוי דבינו לא קיבל את הרעיון בסבר פנים יפות ולכך לאفتحתי אותו. ענה לו הגראי, כשהשאלה נזקינה יצא בא התחלהות כה גדולה הסתפקתי מהיכן יצא האש, אבל עכשוו שאני רואה שהנץ תלוי בעדעת רבנן יודע אני בברירות שמקור קדוש יצא, ואני מברך אותן שתצליחו.

ו' אפשר לומר, דאותו יצחיר במקומו ונשאר סתום, לשם דכל אחד סובר דהוא יודע בדיק בכלל מה ומשום ארזה חטא אין השבינה שורה בישראל וכל אחד מזga חטא אחר להאשים את העם כדי להסביר בשל מי הרעה הנה נפל עליין, ועוד כי הזריר אותו להנניה אותו יצחיר לבחור בחטא ידווע ולהיפל עליין, מל הזרות המתרgesות לבוא לעולם, אלא להיות בלב אחד. או אפשר לפרש, דאותו יצחיר קא עיל הנשא לגמור שאמנם עיי מה שתשרה שכינה עליינו נחשוב את זה להצלחה וכחלה ואין אנו צרכיכם עוד ליגע עצמנו בבניו המשטן ובבעזותם של זיימי המלואים וכחנה כי נגמרה פועלתו לטובה, דזה יצחיר תען גדולה לתשובה כי נגמרה עבוזתנו.

וילם אהרון (ו.ג)

כ' דרךם של הצדיקים קיבל את דינו של השם יתברך באהבה ובאמונה. מסופר על רבי מאיר בעל הנס שהיה בן למשפחה גרים, מצאצאי נירון קיסר (קטן נו). אשתו של רבי מאיר הייתה ברורה בתו של התנא רבי

שאנן
הנץ
הנץ

חנניה בן תרדין, שנתפרסמה בתורתה, חכמתה ומעשית הגדולים. נולדה לו ממנה בת שנשאה לתלמיד חכם מובהק, וכן נולדו לו ממנה שני בנים שמתו על פני הוריהם בגיל צעיר, כפי שモבא במדרש משל (לא) מעשה היה ברבי מאיר שהיה יושב בבית המדרש בשבת בשעת המנחה ודורש. באותו שעה מתו שני בניו, מה עשתה ברורה אמת? הניתה את שנייהם על המיטה ופרשה סדין עלייהם, במוציא ש悲ת בא רבי מאיר מבית המדרש, אמר לה: היכן שני בניי? אמרה לו: הלכו לבית המדרש, אמר לה: צפיתי בבית המדרש ולא ראתי אותם. נתנה לו כס של הבדלה, חזר ואמר: היכן שני בניי? אמרה לו הלכו להם למקום פלוני ועכשו הם באים, הקריבוה לפני לאכול סעודת רביעית.

לאחר שבירך ברכות המזון אמרה לו: רבי, שאלה אחת יש לי לשאול, אמר לה: אמריך, אמרה לו: קודם היום בא אדם אחד ונתן לי פיקדון, עכשו בא על מנת לקבלו, נחויר לו או לאו? אמר לה: בת, מי שיש לו פיקדון אצלו אינו צריך לחזור לרבו?! אמרה לו: חוץ מדעתך לא הייתי נתונים אותו. מה עשתה? תפשתו בידיו והעלתה אותו לאותו החדר, וקירבה אותו למיטה, ונטלה הסדין מעלהם, וראה את שני בניו מתים מונחים על המיטה. התחל בוכה ואומרה: בני, בני, באזהה שעה אמרה ברורה לדבי

כ' נץ
הנץ
הנץ

ל' מאיר: רבי, לא כך אמרת לי שאנו צריכים להחזיר הפקdon לרביבנו? כך הוא נתן וה' לך. בדבר הזה נחמתו ונכח דעתו ונתישבה, ועליה נאמר: "אשת חיל מי ימצא"! (משל לא, י). (5)

מסופר בדברי חכמיינו: כשםת בנו של רבן יהונתן בן זכאי נכנסו תלמידיו לנחמו, נכנס רבי אליעזר וישב לפניו, ואמר לו: רבי, רצונך שאומרים דבר אחד לפניך? אמר לו: אמור. אמר לו: אדם הראשון היה לו בן ומת וקיבל עליו תנחומיין שנאמר "וידע אדם עוד את אשתו", אף אתה קיבל תנחומיין. אמר לו: לא די לי שני מctrע בעצמי אלא שהזכרת לי צערו של אדם הראשון. נכנס ר' יהושע ואמר לו: איוב היו לו בניים ובנות ומתו כולם ביום אחד וקיבל עליהם תנחומיין שנאמר: "ה' נתן וה' לך יהיה שם ה' מבורך". אמר לו: לא די לי שני מctrע בעצמי אלא שהזכרת לי צערו של איוב.

לבסוף נכנס ר' אלעזר בן עזריה, וישב לפניו ואמר לו: אמשול לך משל מה הדבר דומה? – לאדם שהפקיד אותו המלך פקדון, ובכל יום יום היה בוכה וצועק ואומר: אווי לי אימתי יצא מן הפקdon הזה בשלום, אף אתה רבי, היה לך בז' וקרא תורה מקרה: ביאים וכתיבים, משנה הלכות וגדרות, ונפטר מני העולם ללא חטא, ויש לך לקבל עליו תנחומיין שהחזרת פקדון בשלום. אמר לו רבי יהונתן בן זכאי: ר' אלעזר בני נחמתני כדרן שבני אדם מנהימים (אבות רבי נז' י, יג).

ין ושבר אל תשת

"שלא להכנס שניין" זו במקדש וכן שלא יהה שניין. ושתיי אין שנכנס לפניכם מן המוכבך ווקה ואם עבר עבדותנו פסולה וחיבר מיתה בידי שמים ואם הורה כשהוא שני עובר בלאו ואין לו קה. שורש המצאה ידוע, שאין ראוי להתעסק בדברים היקרים בתכילה היוקר כמו עניין מקדש והברית תורה רק בעת שהיא האدب מושב בדעתו" (ספר החינוך, מצ' קnb). (6)

ואב ריצד נכללי בשווניינים - איסור כניסה שניין למקדש ושלא יותרה בעת שהוא שניין אין – בלאו אחד, שהרי איסור שניין אין בעיקרו הוא איסור כניסה למקדש, ומה עניינו לאיסור שלא יהה בעת שהוא שניין אין.

ונאשר נראה לבאר בזה, דהאיסור להורות כשהוא שני עשוות גם כן הוא איסור כניסה, דכתא חד עסוק בהוראה הרי נכנס הוא פנימה, לפני ולפנים בהבנת התורה הרקומה פנויים. כהן גודל שנכנס לפני ולפניהם. (7)

והנה אמרו חז"ל (ברכות ח. א): "אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה". וביאור העניין הוא, שאף שבית המקדש נחרב, מ"מ עדין יש אפשרות השגה בעולם את בית ה' טהרה בית הלכה ששמה השכינה טהרה. ولكن אמרו חז"ל "ד' אמות", כי שיעור בית ה' – אמות על ד' אמות. וכשהארך מורה הלכה הרי הוא נכון לפנים ד' אמות של הלכה, הבונה בית לפניו ה', וכן אזכור שהוא שיכור בשעת כניסה.

אמר רבי אחא מעשה באחד שהיה מזוכר
כלי ביתו ושותה בקון אין אמרין בניא לית קדרין אבונין
שביקין לנו כלותם אשקוניה ושבירוניה ואפקוניה ויתבחוניה בחדר
בית עלם עבריין שפנין בתרע בית עלם שמעון אנגריא
במדינתה פרקין טעוגניהן בגו בית עלם ואולוון למתחמי
קו לא במדינתה אהדר משנתה חמא זיקא יהיבא לעיל מז
רישת שרא יתלה ויחב יתלה בפמיה לבטר תלתא יומין אמרין
בניא לית אנן אולין וחזין מה היה אבונין עביה אולין (8)

(ט) מצה בצר

(ט) יין ושבר וט' ^{ט'}: באשר דאונן פסול לעבורה, משומש לשורי בעטר אינו יכול להיות באבותה ובביקות הבאה אין מודר שמחה של מצה, ומושם הכי אכילה קדושים לבעים גם כן אסורה לאונן, עיין פירוש רשי' יומא (יד, א) ד"ה מי לא מתריד ^{ט'}. אך כהן גדול רשאי להקריב אונן, משומש שלפי ערך גודלו אפשר להתגבר על צערו ולעמו לפני ה' בשמחה ^{ט'}, וכן הימה מודתו של אהון ^{ט'}.

ט) אמתם היא עבדות קשה שבמקדש ונצרך דבר לסייע לה' ^{ט'}, והתייחס אומר לשותה יין ושבר, וכן שכותוב (משליל לאו) "תנו שבר לאובד יין למורי נפש", ישחה וישכה רישון משומש הכי הוותיר הקב"ה לאחון ובנין באותו שעה, שהמה לא ישמשו בעצגד זו בבואם אל אורל מועד להשיג אהבה ^{ט'}.

(ט) ולהבדיל בין הקודש ^{ט'} וגיא הוסיפה הקב"ה להה עצה אחרה ^{ט'} לשם הלב ולחסיח דעתו מצער ^{ט'}, היינו על ידי יינה של תורה המשמחה לב ^{ט'}, כדכתיב (משה ליפיט) "פקודי ה' ישרים ממשחי לב", ובימא (עב, ב) היה זכה ^{ט'} ממשחתו.

ט) בתיב 'בין הקדש ובין החול' ולא ומשכבות 'בין הקדש לחול', וכן 'בין הטמא ובין הטהור' ולא כתיב יבין הטמא לטהור' כמו להלן (כ, כה) ^{ט'}, כבר נתבאר להלן (יא, מ) דפירוש "בין יבין" היה הפסיקות הנופלים בין קדש ורדי בין חול ורדי, ויש שנוטה ספיקו יותר לקדש יש להיפן.

ט) ובירור הפסיקות והלכו ihm משם הלב מד' ^{ט'}, כידוע מאמר ההכם שאין שמחה כתורת הספרות.

(יא) ואחרורות את בני ישראל ^{ט'} ועוד ^{ט'} הוסיף עצה המשמחה הלב ^{ט'}, הוא להוות תלמידים מקשיבים ^{ט'}. וכבר נתבאר בסוף דברים ועוד בכמה מקומות ^{ט'} ד"ה חוקים" משמעו כמה פעמים המדרות שתורתה נדרשת בהן על ידי פלפול התלמיד, כמו שפירשني בספר ברואשית (מ, א) על הפסוק "ומוחזק"

ט) מבין רגלו" שהוא פלפול התלמוד, ונמצאה משבחת כל צער ורגן. ופירושו "את כל החוקים" כאן הוא כמו שפירשו חז"ל בכריות (ג, ב) "את כל החוקים" – אלו מדרשות, ולפירוש רשי' היה שדורשין בפרק ^{ט'}, ולפירוש הרמב"ם ^{ט'} הוא דרישות

ט) תורת חנים וספריו ימכילתא ^{ט'}, והכל בא בזיד בזיה" – וזה התלמוד ^{ט'}. ואעג' שבירני בספר שמות ריש פרשת צווה (ט, ב) ובספר דברים (י, י) טבוח אהרי היה מעלה בסברא ^{ט'}, ולא דרך חידוש ופלפול, מ"מ זה אינו אלא בשחו לא עצמו לא נדרש לפלפול, אלא בזורה ומכוון האמת, מה שאן כן בשחו מלבד לתלמידים ^{ט'}, היה מוכנה להזדיעם דרך והבריח לפנק החלבנה.

ט) ואשכחונה והא זיקא יהיב בפמיה אמרין אויף קבא לא שבק לך ברכיה, הואיל ויהיב לך לית און ידעין מה שעבד לך עבדון ביניון פקנעה בל סד ומד רוחה משקה לה חד יומא,

(ט) נסיך ח' 319 - 320 נזרד שארם רוזה לילו נסיך ג'

ביה יום כי אמරיך

אל הדרת כבוד אדוני אבי מרד עטרת ראשי ומפארתי הדוי והדרי מטיבי טבות נצח שליט'א.

רב תודות להריך עבור פוריך היקרים מיום ב' העבר, אשר לא יצא מה טעם לגיעוני אך תמול, ביום ר' עסיק בתבתי, גם רשותי מה מדריש Shir השירiot בוה אמרתי אצין דבר פלא מה שמצאי במדרש פ' שמיני באחד שהי מורגש בשיכרות, וראו בני שמאבד הטעמה, על כן והזיאו שיפור לבית הקברות והניחוחו במערת, וכבר (כפ' שתוין יין בלבנות כמחזני) ^{ט'}. ומה שנחפהלתי הוא, שבדרכ שאות ריצה לילד מולייכים אותה לא רק בדרכ הסבע, אבל גם בטיבות דחוקות כמו על דוד נס בטבות

משנות וחוותות ואם כך הוא לדע, חורי מודה טבאה פרוביה, עד כמה גודלה ^{ט'} היא סיימת דשמי. כי שם רך פוחחין לו, ובטרם מסיעין, וכל שכן גם כן לפעלה מרד הטעב לכל הפותחות 500 מדינות. ואולי והוא מה שכתב רבני יונה ויל' אשר אין זו טבעו בשנותי וכבר (שערי תשובה ש"א, פ' א), וגם זה הוא אמרת דיל "זאנני" – פ"י לפעלה מטבח – אנטה כפחו של אלים – לעומת פתח מטבח, נורא ואיזוף! והכל נחשב לאדם כשלו אחרך,

כאמריך "ובתורתו יתגאה" כר' ^{ט'}.

כבר אני חוץ לדעת דבר אמר מה נשמע בבייתי מה שלו ווילדיות תקירות ימי, ביחס משלו חבת התקירה והחביבה תמי.

בדבר נחום ואב היקד נ"ז, אין דעתן גוזה שיטע לווילקאמיר, אם הבהיר שתהסעו בקרוב בעית צלחה. אלא אין לנצח הטעם, וצדיך להשיג

לו ריב שילמד עמו היטב במשר שבאותו אלן,

מ长时间 נסחנות הטעם, הנני בויה בנה ועכדי

מצפה לדברי אורב בכליהם עניין,

אלוי אליטור

ולפי דברינו נכללו כל הוראות איסור ודין
בכל' "בין הטמא ובין הטהור", דמאכל
אסיך מיקרי "טמא" כմבוואר בפרשה זו
(פרק י"א). וכמהילה ההזירן על הוראה
ואחר כך להגריל תיריה באמצעות החקים
אשר צוה ה' בזיד משה" – היה יג' ^{ט'}
מדין. כי זה גז' הפטש, זהדרש ידי'.

(13) צ'נ'ה ז'ל
 י. י. ולהבדיל בין הקדש ובין החל
 ובין הטמא ובין הטהור.
 הננה זהו סגנון המקרא. והיינו כל פעם
שרצוחה לחלק בין שני עניינים מבדילים הכתוב
על ידי שני פעמים "בין". וכגון בין האור
ובין החשך נבראשית א' פ"ד]. בין הקדש
ובין קדש הקודשים [שםות ב' פ' ג']. ובין
החייה הנאכלת ובין החיים אשר לא תאכל
[ויקרא י"א פמ"ז]. אבל לשון חז"ל אינו
בן, אלא חמידם הם נבדלים ע"י "בין" אחד.
כמו המבדיל בין חדש לבין, בין אור לחשך.
בין ישראל לעמים. והיינו שהഫחות נבדל
מן המראשון ע"י האות למ"ד.

והנה ז'ל המחבר (אורח חיים סי' דצ"ט ס"ז): אסור לעשות מלאכה קודם קודם שיבידיל כו' ואם צריך לעשות מלאכה קודם שיבידיל בחפלה אומר המבריל בין (הקדש ובין החול) בלבד ברוכה ועשה מלאכה. הנה: וכן נשים שאינן מבידילין בחפלה יש ללמדם שיאמרו המבריל בין קודש לחול קודם קודם שייעשו מלאכה וכדו עכ"ל. והנה המוקף בלשון המחבר בנואה שהוטספו בדבריו כך להזכיר בלשונו, אבל המחבר בעצמו משמע שכח "אומר המבריל בין בלבד ברוכה ועשה מלאכה". וזה דרכן הכוורת. ולא מללא היינו מקייפין גם תיבת "בין" היה אפשר לפרש בדבריו שטמן עצמו על המעיין וכח "אומר המבריל בלבד ברוכה", והיינו שנפרש דאומר המבריל וכו', ואתח"כ הוסיף המגיה ראיין צריך לומר כל הבדלות, דהיינו בין אוור לחשך ובין ישראל לעמים אלא חתימתה בלבד — והיינו בין חדש לחול, אבל לפמי מה שכחוב בספרינו "המבריל בין" בדבריו המחבר אין שום ביאור לדבריו, ולישנא

(14) ה' ק' ט' ק' נ' ט'
 ברם, "לייזע" זה חל על כל עיקרי הדות ולא רק על מציאותה זו, שכן בעיקר הראשון כוללים כל י"ג העיקרים. חנה, למשל, אין די רק להאמין בתורה מן השםיט, האמונה בכך מוכרכה להיעשות למוטיב מרכזי, לתשוקה, לחוויות, לבחינת "לייזע". לא הייתה רוצה ספר על עצמי, אך אני יכול לדבר על חוותות של אחרים ומה שאינו מוסר כאן חן בהכרח חוותות אישיות שלו, ש ואני לומד תורה בשעות המנוחות של הלילה, והלילה הרי מסוגל הוא כיoud לليمוז-תורה, התורה הנלמדת בלילה צלולה יותר, ברורה יותר, ויש שאני חשב שעת הלימוד כאילו מישחו עומד מעלי, מרכין עצמו מעבר לכטפי ומיצץ בגמרא ובunning שעאני עוסק בו אותו רגע ומגענו דאשו לסבירה חדשה שעידיין אני חוכך בה אם נכוונה היא. אם יכולתי לעמוד במה שעבר עלי בשלוש

השנים האחרונות * — הרי זה מפני שאצלוי "תורה טן השמים" אינה רק בחינת "להאמין", אלא גם בחינת "לייזע". (15) אם אדם לומד תורה לדעת, לחוש, לחוות — אז אין התורה עבورو איזורק הישג אינטלקטואלי, אלא מעש רב-אנפוי ועתיר ממשמעות רוחניות ונפשיות; אז אין האדם חש עצמו בזוד וגולמות, אז הוא רואה בתורה י"ד קדוכ והוא יכול לומר בפה-מלא "לומי תורה עשוועי"

20.02 The Divine Presence *Nekudet* (16)

Related by the Rav in his Teshuvah Drashah, October 7, 1970.
 Published in *Al ha-Teshuvah* [8:6], pp. 208–209, and Soloveitchik on Repentance [37:4], p. 142.

There are times when I learn Torah very late at night. As is well known, the night is especially beneficial for the study of Torah [Avodah Zarah 3b]. The Torah we master at night is clearer and sharper in our minds. There are times at night when I feel as if someone [the Divine Presence] is standing behind me, bending himself to look over my shoulder to peer into the talmudic text at the topic I am studying at that moment. At times, he nods his head in agreement with the explanation I am attempting to develop. If I have been able to survive what has happened to me during the past three years since my wife died on the eleventh of Adar II, 5727, it is only because I relate to the principle of Torah from heaven not merely as an article of faith but also as a living and tangible reality.

1. The date of death is erroneously stated as the thirteenth of Adar II in *Al ha-Teshuvah*, p. 209.

) שנדייל באופן אחבר, ולא פלייגי בעיקר
חקנות לשון הברכות, אלא דתורהויהו הכריעו
המלח. בכה: דאמ' המצויה דאוריתאת מתקנו
ברוכחה כלשון המקרא, ואם קיומ' המצויה
איינה אלא מדרובנן גם נופמתה הברוכה כלשון
חכמים תקונזה. ולפיכך המחבר שהיה בארץ

) ישראל – דמצות חלה שלה מן תורה –
לפייך ברכחה ג"ב בלשון התורה "להפריש
חרומה", אבל הרם"א שהיה בחו"ל כתוב "או
להפריש חלה" והיינו לשון חכמים.

) ובכן שכן ייל דהמחבר והרמ"א לעניין
הברילה אזי לטעמייהו, דהנה בא"ח [ריש
ס"ר רצ"ז] כתוב המג"א ו"ל: הרמב"ם פכ"ט
כתב דהבדלה היא דאוריתאת כמו קידוש
ו"א שהיא מדרובנן (מ"מ שם) ועיין סוף

) סעיף זה, עכ"ל המג"א. וביאר דבריו
במחצית השקלה, בכוהת מליליה מחולקת שבסוף
הסמן. אם נשים חייבות בהבדלה, דלמ"ז
הבדלה דאוריתאת גם הנשים חייבות וכ"ר,
עיי"ש. והנה מלשון הרשות [ס"ר רצ"ז ס"ח]
נשכתוב נשים חייבות בהברילה כסם שחיבות
בקידוש וריש מי שחולק עכ"ל, משמע שסתם
כדעת הרמב"ם שהיא דאוריתאת, ודעת
הא"ח שהביא בכ"י דאיתנה אלא אסמכתה
בעלמא העתיק כדעת יהידאה, אבל הרמ"א

) נשכח Ach"c וע"כ לא יבדלו לעצמן רק
ישמעו הבדלה מאנשים עכ"ל, הרוי שהש
לדעת יש מי שחולק, ולפיכך העתיק הוא
המבדיל בין קודש לחול, אבל המחבר דס"ל

) והבדלה דאוריתאת שפיר ס"ל לומר בין

) הקודש ובין החול וכליישנא דהפסוק
שלפנינו, ודו"ק. ועיין להלן בפרשת אמוד
(כ"ג פל"ז) שביארתי לפ"ז את מחולקה

) קטייעא הרוא. ועיינתי בכמה דפוסים ומצאתי
כн, בלבד מספרי המשנה ברורה מצאתי שגס
תויבת "בין" מוקפת, וכפי הנראה תיקן הו
מדעתו הרחבה, אבל קשה מאד לשכש
הספרים, וא"ה בחידושי לשור"ע או"ח

) יכוואר עניין זה.

14
אבל העומד לפניינו כעת אמאי שינה
המחבר מלשון חכמים ונקט לשנאה דקרא,
דוחיל לנוקוט כמש"כ הרם"א: "המבדיל בין
קדש לחול" דהוא לשנאה דחכמים, דהינו

) "בן" א', ומروع נקט המחבר ב' פעמים
"בן" שהוא לשון התורה.

ועליה בדעתו לומר שהמחבר והרמ"א
אזי לטעמייהו, דהנה בשוו"ע יוד' נסי'

) שכ"ח ס"א] כתוב המחבר ז"ל: בשעה
שייפוריש חלה יברך אקי"ז להפריש תרומה,
והגיה הרם"א או להפריש חלה, עי"ש.
וכתיב הגיר"א בכיאورو דפלוגתא היה באיזו
סוגנון צרייך לברך אם בלשון המקרא או
בלשון המשנה, רעיי"ש^ט. וכן שכן המחבר
נקט המבדיל בין הקודש ובין החול שהוא
לשון הכתוב, אבל הרם"א נקט לשון המשנה
והיינו המבדיל בין קודש לחול.

זוב אין להקששות, אמאי חפס כאן לשון
וה ולא בהבדלה בעלמא, משום דזה ודאי

) כשמוציאר כל ההבדלות שלא נאמרו במקרה
א"כ ודאי הוא שתקנת חכמים הייתה על
הגוסחא כולה וא"כ חופש טגונום. משא"כ

) כאן שאינו מוציאר אלא הברילה אחת של
קודש וחול שפיר נקט לה כמש"כ בתורה,

) והיינו פסוק דירין: ולהבדיל בין הקודש ובין
החול, וכפי רעת המחבר בהלכות חלה הניל.

כ) אני ה' המעללה אתכם מארץ מצרים (יא, מה)

15

) דרשו בגמרה (ב"מ סא, ב ומו"א ברש"י) mana דבי רבוי ישמעאל
אלמלא לא העליתי את ישראל ממצרים אלא בשבייל שאין מטמאין
בשרצים כshed אומות דיים, ופירש בש"י שמעלה גדרלה היא וזיהו
לשון "המעלה" מעלה ישראל כאן במתה שנוזרים מאיסור שרצים.
שאל הגאון רבוי משה פינשטיין ז"ל מבי המעללהumiות במניעה

) משרצים יותר מאשר מאכלות אסורות. אלא חז"ל הדגישו דוקא כאן,
שהרי ישנים גם גוים שיש בהם טליה טבעית מאכלת שרצים
הנראים לעין. בזה ניכבת עליונותם של ישראל, שהם בדלים
וממתקנים גם משרצים זעירים שכמעט אינם בראים. וטונחים ובדקדים
הרביה במאכלים כדי שלא להכשל בהם. (דברות משה ב"מ סא, ב).

15
שכלה

(16) עומר

הגה"צ ר' יוחזקאל גוינשטיין ד"ל פירש את הדברים בשם רבנו, מעלה האדם מחייבת אותו בזהירות מימי מזיקים שונים, כשם שמאכלים שונים הנאכלים על ידי בעלי חיים, מזיקים לאדם מסוים עדינות המנגנון שלו, כמו שאנו רואים শמכוּנות משובְּלוֹת מופעלות בדלק מזוקק ינבר. כך גם באיסור הרותני, ככל שגדלה מעלה הרותנית של האדם, צריך הוא להזהר בברכמת הפגנמים את רוחניותו. לפיכך מעלה ישראל באה לידי ביתר בחיקוב ההוירות מאיסור שריצים, וכן כל עניין הכספיות הם ביתר לעלות ישראל וקדושתם כמו שפירש חספודנו (ויקרא יא, ב).

אמר האבני נזר זג"ל כי בעוד היותו בקאנז אצל חותנו הקדוש האלקי ז"ל למד עצמו להיות לו הרוגשה להבחין בין מאכל כשר לטפאה, וכן בפסח להרגיש אם יש בו חשש חמוץ או לא. ולא עוד אלא פעמי גילה לשחותים דמתא כי בבואה לפני עס שאלה, תיכף כשמכוניים הבשד לביתו מרגניש בריח של הבשר אם הוא כשר או טרפה. על חמיו הקדוש מקאנז ז"ע היה אומר שהיתה לו עוד יותר הרוגשה להבחן אפילו בין מצה מקמח שמורה לבין מצה פשוטה. (אבד הרועים אותו ע)

(17) נקיון מזון

לעשות זה מעשה פרה לבפר זה מעשה יומם הכהורים

פלוני עבד כך פלוני עבר על כך, סכל זה שיד אשר יש בנמצא בת"י פלוני, שהוא יש, ואו מתיהום אליך התטא, אך כאשר מבטל עצמו בבח"י אין ואפס אין כאן עוד פלוני זה טוד הבפרה של יומם הכהורים, שחלבי בוה שטבטל את עצמו לאין ואפס.

בע"ז הוא עניין פרה אתומה, מבואר לעיל דכל עניין טומאת מת וכל שאר הטומאות, הוא אחיזת התייזונים והקליפות. לייא ריק בישות, זה שורש ומkor הטומאה. וכנגד זה עניין שריפת הפרה, ששורפים אותה לנטר עד שנעשית לאפר, מורה על ביטול הגמור בבח"י אין ואפס. והוא עניין מי חטא המתהרים את יהוד'

טטומאותן, כי הם ממשיכים על האדם בת"י אין ואפס ומפלא אין עוד לטומאה אחיזה בו ופורהת טפנו. וכי ל הגיעו ל בח"י זו של אין ואפס צרייכים הכהנה שבית יומם, כי ביטול היחסות לאין ואפס יתכן רק לאחר פרישת שבעת ימים המרמש לשבעת ימ' רביini, שמנצער לומרי מזוה"ז ומכל עניינו. וכן הכהן הגדל היה טוון פרישת שבעת ימים קודם כפרת יוחכ"פ, וכן הכהן השורף את הפרה צריך הכהנה שבעת ימים, שיעיר עבדות הפרה היא שריפת הפרה כմבוואר שענינה ביטול היחסות, ונמצא שכפרת יוחכ"פ וטהרת פרה אדומה עניינם אחד, בח"י ביטול

שבית ימים קודם לשရיפת הפרה מפרישין בתק' השורף את הפרה וכו' (פרה ג, א), וילפין זאת בגמ' (יומא ב). מהכתוב בפרשת מלאים (ויקרא ז) באשר עשה ביום הוה צוה ה' לעשות לבפר עליכם, דקיים על מז"ב לעיל מיניה ומפתח אהל מועד לא תצא שבעת ימים, וע"ז נאמר באשר עשה ביום הוה צוה ה', לעשות זה מעשה פרה, לבפר וזה מעשה יומם הכהורים. שכחן גדול טוון פרישה שבעת ימים קודם יומם הכהורים וכן הכהן השורף את הפרה טפרישין אותו מביתו שבעת ימים. ואוי לאבוי עניין פרישה זו, דבשלמה כה"ג ביום הכהורים שמכפר על כל ישראל מובן שצורך לזה הכהנה רבת שבעת ימים, אך שריפת הפרה שלבוארה אינה אלא עניין דין טומאה וטהרה, לשם מה צריך לזה הכהנה כו של שבעת ימים ביום כיפורים.

ויל ע"פ מש"כ בספה"ק קדושת לוי מתרב"ק מבבדיז'יב זי"ע (עניני ר"ה), יעוז שיטים הכהורים אינו מכפר רק עד שכינס עצמו לנדר הא"ז, שיאמדר אני ומה שיש לי וכל הכוחות שלי הכל הוא להברא נת"ש. ואפשר שזו כוונת השתחוויה של כה"ג בכיה"ב בקדוש הקדושים שהוא נבגע למגורי להשיית כאין ואפס. והב"י בהז' ע"פ מאמר פרן בב"א זי"ע על מד"א בזוה"ק (לפני התקיעות) שהמקטרוג אמר

רישות לאין ואפס, שהוא מחייב להסתלקות הטומאה ולהסתלקות החטאיהם, לבפר עליהם. וכמו שבשבוע ימי המלואים נצטו ופתח אהל מועד לא תצא שבעת ימי הכהנה שבעת ימים, כי הוי צרייכים שבעת ימי הכהנה לחתנער מזוה"ז בכדי להמשיך את קדושת הטשchan, כך זהה ה' לעשות לבפר עליהם, שהכהנה ג' ביהכ"פ והכהן השורף את הפרה צרייכים הכהנה שבעת ימים להגיעו לבח"י אין.

זה מש"ג בפרשת פרה אדומה ואת חקת התורה, ואוח"ל חוקה תקנתינו גורה גורתי ואין לך רשות להרהור אחריה, שהמשמעות בו היא ביטול הענמור בבח"י אין ואפס עד שאפילו להרהור אסור. וכן בפרשת יומם הכהורים בתיבת לשון חוקה, שבת שבתון הוא לכם ועיניהם את נפשותיכם חוקת עולם, והיותה זאת לכם לחוקת עולם, כי גם יומם הכהורים הוא בבח"י חוקה, חוקה תקנתינו גורה גורתי ואין לך רשות להרהור אחריה, המרמו לביטול הגמור בח"י אין ואפס.

6